

Etisk

Værdigrundlag

FOR SOCIALPÆDAGOGER

SOCIALPÆDAGOGERNE

Forord

Socialpædagogernes Landsforbund vedtog på kongressen i 2004 Etisk Værdigrundlag for Socialpædagoger. Vedtagelsen var kulminationen på et flerårigt fokus på etik og værdier. Med vedtagelsen bekendte forbundet sig til en række etiske værdier, som socialpædagoger ville værne om og søge at føre ud i livet.

I årene siden vedtagelsen har der været en løbende debat om det etiske værdigrundlag. Der er udviklet en omfattende materialesamling indeholdende forskellige metoder, der kan skærpe kendskabet til de etiske værdier og fremme etisk refleksion hos forbundets medlemmer. Dette udviklingsarbejde har tydeliggjort, at der var behov for en yderligere konkretisering af det etiske værdigrundlag, således at det blev mere praksisnært.

Derfor har forbundets Etske Udvalg videreudviklet værdigrundlaget. I værdigrundlaget uddybes socialpædagogernes grundværdier samt heraf afledte principper og praksisstandarder for god socialpædagogisk praksis.

Vægtningen mellem principper og praksisstandarder ændrer sig i takt med den generelle samfundsudvikling og synet på mennesker, der ikke trives eller trues på deres trivsel, men også på baggrund af ny viden om menneskers udvikling og trivsel. Derfor er det også helt naturligt til stadighed at have fokus på forbundets Etiske Værdigrundlag.

Derfor er det også vigtigt, at værdigrundlaget får liv og bliver daglig tilstedeværende på de socialpædagogiske arbejdspladser. Etisk bevidsthed er et helt centralt kvalitetsaspekt i socialpædagogisk praksis. Etisk bevidsthed er afgørende for god socialpædagogisk praksis. Evnen til etisk at begrunde og forsvare valg og handlinger er kendetegnet i god socialpædagogisk praksis.

Det vil sige, at det er på arbejdspladserne, at den konkrete udfoldelse og forståelse af principper og standarder skal ske. Det er på arbejdspladserne, at principperne og standarderne kan få betydning for, hvordan praksis beskrives, dokumenteres og evalueres. Det er på arbejdspladserne, at de etiske principper og praksisstandarder kan få positiv indflydelse på socialpædagogernes arbejdsmiljø, og det er på arbejdspladserne principper og standarder kan få afgørende betydning for planlægning, tilrettelæggelse og udførelse af den professionelle indsats.

Det er mit håb, at det Etiske Værdigrundlag bliver et aktivt instrument i udvikling af fagets virke – dets vidensgrundlag og uddannelsen.

Marie Sonne

1. forbundsnæstformand

November, 2010

Etisk værdigrundlag FOR SOCIALPÆDAGGER

Socialpædagoger yder professionel omsorg og støtte på samfundet vegne. Socialpædagogers virke er dermed ikke et anliggende alene mellem den enkelte socialpædagog og det enkelte menneske med behov for støtte, men også udtryk for en virksomhed, hvor etisk bevidsthed og kollektiv refleksion er et afgørende kvalitetsaspekt i socialpædagogisk praksis.

Socialpædagogers værdigrundlag tager udgangspunkt i en grundlæggende forståelse for det enkelte menneskes integritet og særlige værdi. Det gælder uanset herkomst, race, køn, overbevisning, social og økonomisk status eller indsats i samfundet. For at opnå en særlig værdi som menneske skal den enkelte have mulighed for at tage ansvar for eget liv, men intet menneske lever sit liv alene.

Dette udgangspunkt er baseret på FN's erklæring om menneskerettigheder, øvrige FN konventioner, International Association of Social Educators (AIEJI) krav til etisk grundlag og de grundlovssikrede rettigheder i Danmark.

Socialpædagoger har fem grundværdier: Det enkelte menneskes værdighed, social retfærdighed, medmenneskelighed, frihed og professionel integritet. Ud af disse fem grundværdier udvikles en række principper og praksisstandarder for god socialpædagogisk praksis. God socialpædagogisk praksis er kendetegnet ved, at socialpædagogen i sit virke vægter mellem principper og heraf afledte praksisstandarder og kan begrunde sin vægtning etisk.

1 FORMÅL

Målet i den socialpædagogiske praksis er at fremme:

- social forandring
- problemløsning i menneskelige relationer
- det enkelte menneskes frigørelse og magt over eget liv for at sikre den enkelte et værdigt liv.

2 PROFESSIONENS ANSVARSRÅDE

Socialpædagoger handler til det enkelte menneskes eget bedste ved at yde professionel omsorg og støtte. Socialpædagoger støtter mennesker, der ikke trives eller trues på deres trivsel på grund af særlige problemer. Det kan enten være udsatte børn, unge og voksne eller mennesker, der har fysiske og/eller psykiske eller sociale funktionsnedsættelser.

3 OPGAVEN ER AT FOREBYGGE, KOMPENSERE OG FORANDRE

Forebyggelsesperspektivet kommer til udtryk ved, at socialpædagoger udfører aktiviteter, der giver mennesker med behov for særlig støtte mulighed for at deltage kvalificeret i hverdagslivet, de sociale fællesskaber og samfundslivet.

Kompensationsperspektivet kommer til udtryk ved, at socialpædagoger benytter deres ekspertise til at afdække den enkeltes styrker og behov med henblik på at målrette omsorg og støtte.

Forandringsperspektivet har to sider. Dels støtter socialpædagoger den enkelte til at realisere eget værdifulde potentiale som menneske og samfundsborger. Dels modvirker socialpædagoger de sociale og samfundsmæssige vilkår, der begrænser realiseringen.

4

GRUNDVÆRDIER FOR SOCIALPÆDAGGER

5

Socialpædagoger har fem grundværdier: Det enkelte menneskes værdighed, social retfærdighed, medmenneskelighed, frihed og professionel integritet.

Ved værdighed forstås individets krav på ubetinget respekt fra andre.

Ved social retfærdighed forstås fordeling af sociale goder efter behov og med særlig hensynstagen til samfundets svageste.

Ved medmenneskelighed forstås at vise forståelse, engagement og ansvar for hvert enkelt menneske.

Ved frihed forstås det enkelte menneskes ret til at bestemme over sig selv, så længe dette ikke skader andres ret til at bestemme over sig selv.

Ved professionel integritet forstås, at den professionelle i sin praksis overholder professionens etiske principper og standarder.

5

ETISKE PRINCIPPER OG PRAKSISSTANDARDE

Værdighed
 Medmenneskelighed
Social *retfærdighed*
Professionel *integritet* **Frihed**

VÆRDIGHED

Af grundværdien værdighed kommer principperne om:

- Respekt for menneskets værdi i sig selv og anerkende alle sider af personens liv.
- At tage udgangspunkt i et helhedssyn om ikke skade den enkeltes integritet og beskytte personen mod fysiske og psykiske overgreb.
- Respekt om privatlivets fred.

Det betyder, at socialpædagogen:

- 1 Respekterer borgerens fysiske, psykiske og personlige integritet.
- 2 Ikke søger personlige oplysninger ud over det strengt nødvendige.
- 3 Anerkender ansvaret over for dem, der benytter de socialpædagogiske ydelser – ansvaret over for pårørende, kolleger, arbejdsgivere og samarbejdspartnere.

MEDMENNESKELIGHED

Af grundværdier medmenneskelighed kommer principperne om:

- At gøre det gode.
- At have empati og medfølelse.
- At tage borgernes perspektiv.
- At lindre mennesker i nød.
- At ville forebygge, at mennesker kommer i nød.

Det betyder, at socialpædagogen:

- 1 Har engagement i og indlevelse over for dem, de socialpædagogiske ydelser er rettet imod.
- 2 Afviser at de professionelle kompetencer bruges til ydmygende og nedværdigende behandling af mennesker.
- 3 Identificerer, imødegår og undgår tab af selvværd og selvrespekt.
- 4 Tilstræber at forstå borgerens situation fra deres perspektiv.

SOCIAL RETFÆRDIGHED

Af grundværdien social retfærdighed kommer principperne om:

- At diskrimination skal udfordres og forskellighed skal anerkendes.
- At ressourcer skal fordeles, således at alle har lige muligheder for at blive en del af samfundsfællesskabet.
- Positiv særbehandling.
- At modvirke uretfærdighed - politisk og praksis.
- At fremme et samfund med plads til alle.
- At forebygge ulighed.
- At påtage sig et særligt ansvar for samfundets mest udsatte.

Det betyder, at socialpædagogen:

- 1** Deltager i den socialpolitiske debat med særlig ansvar for livsvilkårene for de borgere, der omfattes af professionens ansvarsområde.
- 2** Udfordrer love og instrukser i den udstrækning de strider mod professionens etiske værdier.

FRIHED

Af grundværdien frihed kommer principperne om:

- Respekt for autonomi.
- At understøtte deltagelse.
- At støtte personens ret til selvbestemmelse, medbestemmelse og til at træffe valg.

Det betyder, at socialpædagogen:

- 1** Støtter borgerne i at benytte deres rettigheder.
- 2** Sikrer at borgerne får information og støtte til at forstå dem.
- 3** Støtter borgerne til at overskue valgmuligheder og valgenes konsekvenser.

PROFESSIONEL INTEGRITET

Af grundværdien professionel integritet kommer principperne om:

- At være i stand til at forsvare og begrunde sine handlinger etisk.
- At være ordholden og rent faktisk gøre det, man siger, man gør.
- At være ærlig og åben om sine hensigter.
- At overholde aftaler, forpligtigelser, løfter og det etiske værdigrundlag.
- At være omsorgsfuld.

Det betyder, at socialpædagogen:

- 1** Behandler informationer om de mennesker, der benytter de socialpædagogiske ydelser, med fortrolighed.
- 2** Tager ansvar for at skabe og vedligeholde relationer til borgeren kendetegnet ved ligeværdighed, tillid og forståelse.
- 3** Er bevidst om og varsom med egne holdninger, præferencer og ønsker i mødet med borgerne.
- 4** Udvikler og vedligeholder de professionelle kompetencer.
- 5** Misbruger ikke den professionelle funktion til egen fordel.
- 6** Forsvarer valg og beslutninger på et velovervejet etisk grundlag.
- 7** Tager initiativ til etisk diskussion blandt kolleger, arbejdsgivere og samarbejdspartnere.
- 8** Samarbejder med de pædagogiske uddannelsesinstitutioner for at sikre de studerende adgang til viden og erfaringer om praksis.
- 9** Virker for, at der, både hos arbejdsgiverne, politikere og i samfundet i øvrigt, skabes gode betingelser for at diskutere, evaluere og fastholde principperne i dette etiske værdigrundlag.
- 10** Tager vare på eget helbred fysisk og psykisk samt på eget og kollegaers arbejdsmiljø.
- 11** Overholder love, tjenstlige instrukser samt professionens praksisstandarder, som er grundlaget for socialpædagogisk praksis.
- 12** Prioriterer de professionelle værdier frem for egne personlige værdier.

Udgivet af: Socialpædagogerne, november 2010
Fotos: Scanpix; Tao Lytzen, Christoffer Askman, Charlotte Kim Boed & David Trood
Design: Mark Gry Christiansen
Tryk: Datagraf
Oplag: 49.000

Socialpædagogernes Landsforbund

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 7248 6000
E-mail sl@sl.dk

www.sl.dk